

JORNADA DE PRESENTACIÓ DE RESULTATS DELS PROJECTES DE MILLORA DE LA DOCÈNCIA
2008

TÍTOL DEL PROJECTE QUE ES PRESENTA A LA JORNADA
PORTAL HISTORIAENOBRES

*Fernando Alvarez Prozorovich, Jimena Torre Rojas, Pablo Martinez, Oriol
Hostench Ruiz*

Filiació dels autors

fernando.alvarez@upc.edu

jimenatorre@gmail.com

oriolhr@gmail.com

uekeueke@gmail.com

Tipus d'ajut rebut: UPC_200X_200X o AGAUR_200X

Resum

El projecte ha consistit en la construcció d'un portal en Internet per als estudiants d'Història de l'Arquitectura II i III amb el doble objectiu de mostrar els treballs més destacats i compartir aquesta informació per facilitar l'estudi de l'assignatura.

L'equip de treball Història en Obres va procedir a la digitalització de nombrosos documents emmagatzemats en suport paper o en diapositives, i posteriorment a l'ordenació i selecció del material. Tanmateix els treballs seleccionats van ser revisats, els plànols comprovats, corregits i uniformitzats, i es va incorporar un text descriptiu-analític de 600 paraules aproximadament a cada obra. Es van dissenyar les diferents pantalles i camps principals (arquitectes, obres, emplaçament, data i paraula clau).

Conscients de la utilitat del projecte que s'estava duent a terme es va proposar l'edició del portal en tres idiomes: català, castellà i anglès. Per poder treballar de forma àgil amb tota la informació va ser necessària la creació d'un entorn de treball propi del portal que permetés manipular les bases de dades evitant introduir errors i verificant possibles incidències en la sintaxi de les dades. Finalment, per facilitar l'accés a la documentació a través de biblioteques i arxius i preveient dues edicions a l'any es va sol·licitar un codi ISSN com a revista digital que identificués la publicació periòdicament (actualitzacions de continguts i ampliació)

Paraules clau

Historia de l'art i de l'arquitectura moderna
Arquitectura segle XX

EL PROJECTE

1. Introducció

El projecte del portal Història en Obres es va iniciar mitjançant l'ajuda d'una beca de l'UPC per a la innovació pedagògica. El projecte presentat va tenir com a finalitat la construcció d'un portal en Internet on es poguessin consultar els treballs realitzats pels estudiants durant els cursos d'Història de l'Arquitectura II i III amb el doble objectiu de mostrar els treballs més destacats i compartir aquesta informació amb altres estudiants, doctorands, investigadors i amants de l'arquitectura en general.

El projecte va ser tutelat per la biblioteca de l'ETSAB que mitjançant La Factoria va aconseguir donar forma a les necessitats tècniques i canalitzar recursos disponibles a la facultat.

Història en Obres parteix del reconeixement de la importància d'un coneixement detallat, precís i atent dels documents originals de les obres de l'arquitectura moderna i de la seva realitat física com a condició fonamental per a l'elaboració d'un discurs crític. Per això **Història en Obres** ha de ser, també una "història en construcció" en permanent expansió i revisió crítica. No hi ha en aquesta actitud cap vocació de neutralitat i, ni molt menys, pretensions de col·leccionisme d'obres o d'autors, sinó la intenció de que el material exposat sigui capaç de generar noves preguntes, compromeses, curioses, pròpia d'una comunitat universitària.

En aquest treball s'indueix a, com deia Zevi, "pensar arquitectònicament", no només amb els instruments verbals i escrits tradicionals de la història de l'art sinó amb les operacions crítiques de caràcter gràfic o tridimensional. Aquests models, versions reduïdes d'una obra o rastres d'una idea detectada –no oblidem, "maqueta" prové del diminutiu de la paraula italiana "macchia", taca, rastre- al retenir les valències essencials de les obres o reflexionar sobre els veritables materials que les componen, les renoven poèticament com a "projectes arquitectònics".

2. Descripció

El projecte del portal **Història en Obres** neix a partir de la voluntat de recopilar els millors treballs d'investigació elaborats en les assignatures de Història de l'Art i de l'Arquitectura II i III de l'Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de Barcelona des de 1988. En aquestes pàgines convergeixen redibuixats, interpretacions tridimensionals, textos analítics i descriptius, paraules clau i referències bibliogràfiques sobre els principals

projectes i obres de l'arquitectura del segle XX. L'objectiu és posar-los a l'abast dels estudiants d'arquitectura i especialistes d'aquestes disciplines i intercanviar resultats amb altres escoles, universitats, arxius o portals propers a la nostra àrea de coneixement.

Com hem indicat abans, l'equip de treball Història en Obres va procedir a la digitalització de nombrosos documents emmagatzemats en suport paper o en diapositives, i posteriorment a l'ordenació i selecció del material. Tota la documentació emmagatzemada en l'espai –mai prou ample– del Departament d'Història va poder ser retirada una vegada substituïda per CD's. Els treballs seleccionats van ser revisats, els plànols comprovats, corregits i uniformitzats, i es va incorporar un text descriptiu-analític de 600 paraules aproximadament a cada obra. Es van dissenyar les diferents pantalles i camps principals (arquitectes, obres, emplaçament, data i paraule clau). Aquesta ordenació de la informació va permetre analitzar en el seu conjunt la producció dels treballs realitzats durant un ampli període de temps, la qual cosa va permetre traçar objectius per a pròxims cursos.

El portal proposa que els interessats tinguin la possibilitat de visualitzar tan imatges de maquetes com de plànols, i imprimir-los, si cal, sobre un format Din A-3 o A-4. S'ha procurat que els dibuixos portin una escala gràfica i una indicació de la orientació, condicions complementaries a la qualitat de la informació tècnica que ens donen.

La consulta de la informació es pot fer mitjançant una cerca clàssica, per nom d'obres, de llocs o d'autors, però també es proposa un accés més casual a la informació, obert a les probabilitats i a l'atzar mitjançant un conjunt de paraules clau que permetin descriure, comparar o connectar obres diferents, de diferents llocs, de diferents temps. Encara que aquesta opció pugui semblar arriscada al barrejar-se conceptes derivats de camps tan diferents com les teories de la percepció, els discursos més espaialistes, la construcció, el pensament tipològic, la percepció o la història de l'Arquitectura, pensem que aportarà una major precisió del llenguatge utilitzat. Associar amb llibertat però també fer-se càrrec del valor de la utilització responsable d'un llenguatge apropiat es també un dels objectius del portal. Així mateix l'apartat "obres relacionades" pretén, justament, destacar les obres que comparteixen definicions, actituds i posicions comuns.

La bibliografia comença sempre amb la menció dels estudiants més destacats en l'estudi de l'obra en qüestió i continua amb els textos publicats o enllaços més recomanats per a la comprensió de cada obra o autor. S'afegeix un apartat de noves aportacions que s'anirà omplint amb noves aportacions provinents dels lectors col.laboradors.

En las imatges dels models tridimensionals, els textos o dibuixos que acompanyen a cada obra, hi ha els inicis d'un treball interpretatiu que es pretén obert a altres apreciacions. Sobre la base d'aquesta estructura de

funcionament, **Història en Obres** incorporarà nous continguts permanentment.

En el suposat cas en que es volgués fer alguna aportació en forma de textos, dibuixos, imatges o comentaris s'anima a contactar amb nosaltres a través de la direcció de correu especificada. Aquestes aportacions, una vegada contrastades i optimitzades seran incorporades en els apartats corresponents.

El portal està editat en tres idiomes: català, castellà i anglès. Per manejar de forma àgil tota la informació va ser necessària la creació d'un entorn de treball propi del portal que permetés manipular les bases de dades evitant introduir errors i verificant possible incidències en la sintaxi de les dades. Un entorn que permetés a usuaris no especialitzats la gestió de tota la informació emmagatzemada amb l'objectiu d'assegurar la facilitat d'ús en les noves incorporacions en l'equip de redacció del portal.

Finalment, per facilitar l'accés a la documentació a través de biblioteques i arxius i establir una renovació constant i periòdica es va sol·licitar un codi ISSN que identifiqués la publicació.

3. Resultats

El portal Història en Obres ha comptat amb diferents recolzaments des de la seva aparició. La iniciativa ha estat molt ben rebuda per companys d'altres universitats, tant de l'estat espanyol com d'altres països, que ens han mostrat el seu interès i la seva disponibilitat per col·laborar.

A casa nostre, al marge de la seva natural utilitat per a l'ensenyament de la Història, la informació continguda al portal ha estat utilitzada com a recurs docent en departaments de la facultat tan dispars com Expressió Gràfica, Projectes Arquitectònics o Estructures de l'ETSAB i de la ETSAV, i per diferents càtedres d'altres escoles arreu del món. Un exemple serien les següents bases de dades de supot a la docència:

http://biblioteca.upc.edu/bib290/id/Web_2DQT2006/credits.htm

http://www.uva.es/uva/export/portal/com/bin/contenidos/serviciosAdministrativos/bibliotecaArchivo/Biblioteca_universitaria/Guias_tematicas/Guia_recursos_Tecnologia/1186134015588_cienciastecnologiaarquitecturaweb0707.htm

Se'ns ha sol·licitat informació per a diverses exposicions, com la de Mies van der Rohe en l'ETSAB (maig-juny 2007) i per a la d'Esquelets del COAC (noviembre-desembre 2007).

Se'ns ha proposat l'incorporació de documentació des d'altres universitats per incloure-la al portal i se'ns han fet arribar suggeriments sobre la base d'un reconeixement de l'originalitat de la nostra proposta.

El portal ha aparegut citat en publicacions digitals i impreses sobre història i arquitectura i ha estat utilitzat com a documentació gràfica en articles.

Les dades del Google analytics expliquen objectivament la acollida del portal, que inclús a les vacances d'estiu va a tenir un apreciable nombre d'usuaris.

- La mitjana diària és de 300 visites amb 2100 pàgines vistes
- Els països de parla hispana són els principals usuaris del portal. Començant per Espanya, i continuant per els principals països de l'Amèrica Llatina.
- Seguidament Itàlia i Brasil, que no tenen traducció pròpia i per últim els països de parla anglesa.

4. Conclusions

La experiència viscuda no ens deixa cap dubte sobre l'encert de haver engegat aquest procés tot i les seves dificultats. Les conclusions, més que tancar, obren un procés de continuïtat i de millora que podríem enumerar en els següents tasques futures

- 1- Garantir el funcionament del manteniment del portal. Garantir la infraestructura necessària per al tractament i la introducció de dades, i garantir les periòdiques revisions tècniques que permetin ajustar el funcionament del portal al seu ús. Per exemple, a la vista de les consultes, s'hauria de disposar d'una traducció al italià i un altre al portugués.
- 2- Cal actualitzar la pàgina d'inici i els sistemes de subscripció al portal a fi de complir amb el màxim dels requisits de les normes DIN per a les publicacions amb ISSN. La reforma consisteix a incorporar un índex en l'inici, identificar la publicació seriada, i introduir la possibilitat de subscripció per newsletter.
- 3- Cal augmentar el nombre d'usuaris, mitjançant l'augment de les entrades referenciades i per això és necessari fer més difusió, a través d'Internet.
- 4- Destinar recursos de l'UPC a comunicació. Editar punts de llibre per difondre el portal i les entitats patrocinadores. Posar un link en la Web de l'ETSAB (apartat publicacions). Aparèixer en algunes altres Webs de l'UPC. Utilitzar mitjans de l'ETSAB com VISIONS.
- 5- Incorporar el portal dins dels recursos digitals de la biblioteca. Indexar-lo al catàleg.

- 6- Utilitzar altres recursos de l'UPC com Edicions UPC per publicar un recopilatori de material seleccionat del portal.
- 7- Crear un HO-CMS (Content Management System). Hem rebut propostes d'ampliar el portal amb informació oferta d'altres universitats. Tanmateix considerem millor cedir amb el protocol que sigui necessari el programari realitzat per a la gestió del portal. D'aquesta manera fomentar que existeixin ramificacions locals que abordin altres continguts més locals (història de la arquitectura italiana, brasilera, portuguesa, etc), a través dels departaments d'Història de l'arquitectura que han mostrat la seva afinitat amb el projecte.

El treball ha estat realitzat en una primera fase per estudiants i professors, per a la redacció dels treballs de recerca que formen part dels continguts del portal. En una segona fase, el treball d'incorporació dels continguts i disseny del funcionament ha estat realitzat per un equip estable de cinc persones.

Per dur a terme el portal ha estat necessari el suport econòmic de l'UPC, a través de l'ICE, del departament de Composició arquitectònica, de la Direcció de l'Escola i el suport tècnic dels serveis de La Factoria i la Biblioteca. A més ha comptat amb ajuts de la Mancomunitat de Municipis de l'àrea Metropolitana, demarcació del COAC de les terres de l'Ebre. Tota aquesta ajuda no ha superat els 9000 Euros en dos anys.

Per a la seva continuïtat, el projecte necessita recursos i finançament. L'incorporació de nous continguts i el manteniment continuat de la base de dades requereix la contractació permanent de, com a mínim, un becari estudiant avançat d'arquitectura (20 hores setmanals). Tanmateix, cal mantenir una vigilància i revisió del funcionament, alhora que cal plantejar l'opció de créixer i oferir el portal com a solució informàtica per a aquelles persones que ens han sol·licitat participar en el projecte. Cal considerar, doncs, la necessitat d'una atenció tècnica especialitzada.

Per tant són necessaris tant recursos humans i econòmics com també el compromís i suport de la institució que acull el portal. S'ha de tenir en compte que Història en Obres no només allotja els treballs sortits de les aules de la universitat sinó que també la representa d'una manera constant i quotidiana.

5. Referències/Més informació

Url: <http://recerca.upc.edu/historiaenobres/>

Citacions en Internet

noticiasarquitectura.info

<http://www.noticiasarquitectura.info/noticias/news2521.aspx>

trancearquitectonico

<http://trancearquitectonico.blogspot.com/2007/03/sitio-web-obras-de-arquitectura.html>

experienciazora

<http://experienciazora.blogspot.com/>

edificiosenlahistoria

<http://edificiosenlahistoria.blogspot.com/>

cafedelasciudades

http://www.cafedelasciudades.com.ar/cafecorto_53.htm

Universidad de Valladolid

http://www.uva.es/uva/export/portal/com/bin/contenidos/serviciosAdministrativos/bibliotecaArchivo/Biblioteca_universitaria/Guias_tematicas/Guia_recursos_Tecnologia/1186134015588_ciencia-tecnologia-arquitectura-web0707.htm

almale

<http://almale.blogia.com>

storiadellacitta

http://www.storiadellacitta.it/news/1_07.htm

bibliotecnica

http://bibliotecnica.upc.edu/bib290/id/Web_2DQT2006/credits.htm

professionearchitetto

<http://www.professionearchitetto.it/news/notizie/5937.aspx>

drg3

<http://drg3.blogspot.com/2007/03/maqueta-interpretativa-del-modelo.html>

Citacions en revistes

Arkaraprasertkul, Non. "A Critical Appearance of Modernism: Building Nine at Panabhandhu School. " Journal of Southeast Asian Architecture. Johannes Widodo& Wong Yun Chii. eds. vol. 9, 2006: 13-28.